

отриманих шахрайських коштів дуже складно [5].

Увага: номер, з якого зафіксовано дзвінки: (050) 107-26-69, фіктивна електронна пошта – Min.apk.grant@gmail.com (перелік не вичерпаний – вказується міністерством) [5].

Мінагрополітики України також офіційно застерігає, що жодних листів із пропозицією взяти участь у тій чи іншій програмі не надсилає, як і не робить жодних дзвінків. Будь-яка участь у всіх програмах державної та міжнародної підтримки для аграріїв на сьогодні можлива виключно через Державний аграрний реєстр (dar.gov.ua) або через «Дію» (diia.gov.ua) для грантових програм на розвиток сільського господарства [5].

Як підсумок, необхідно зазначити, що успішно знешкоджувати наявні кримінальні загрози, що перелічені вище можливо лише спільними діями правоохоронних органів за підтримки громадськості та участю кожного небайдужого громадянина, який обізнаний з ІТ-технологіями та може вчасно надати корисну інформацію про ті чи інші загрози й зокрема кіберзагрози.

1. Які збитки війна завдала сільському господарству в Україні – дослідження. URL: https://www.slovovidilo.ua/2022/06/15/novyna/ekonomika/yaki-zbytky-vijna-zavdala-silskomu-hospodarstvu-ukrayini-doslidzhennya#google_vignette.

2. Про державний бюджет України: Закон України від 02.11.2022 р. № 2710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>.

3. Аграрні відносини під час війни: як держава допомагає аграріям з регіонів, що постраждали від воєнних дій URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/agrarni-vidnosini-pid-chas-viyuni-yak-derzhava-dopomagaе-agrariyam-z-regioniv-shcho-postrazhdali-vid-.html>.

4. Безпечний кіберпростір неможливий без взаємодії влади і бізнесу: у Києві пройшов IV Міжнародний форум з кібербезпеки. URL: <https://kiev-chamber.org.ua/uk/17/2625.html>.

5. Аграріїв попереджають про шахрайство під приводом грантової програми. URL: <https://agroportal.ua/news/finansy/agrariji-v-poperedzhayut-pro-shahraystvo-pid-privodom-grantovoi-programi>.

УДК 336

DOI: 10.31733/17-03-2023-489-491

Віталій КАДАЛА

голова юридичної клініки

«Правовий захист»,

доцент кафедри господарсько-правових

дисциплін та економічної безпеки

Донецького державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПРЕДСТАВНИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Фінансова безпека підприємницького сектору України займає одне з провідних місць в національній безпеці. Це пов'язано з тим, що в умовах воєнного стану в країні питання безпеки займають доволі помітне місце при вирішенні питань її життєздатності. Підприємницький сектор країни виступає базисом накопичення ресурсів держави, бере участь у її обороноздатності через забезпечення надходження грошового ресурсу, котрий створюють представники підприємницького сектору. Разом з тим, саме воєнні дії в країні, котрі викликані російською воєнною агресією призвели до появи низки негативних чинників впливу, котрі в певній мірі уповільнюють розвиток представників підприємницького сектору. Таке твердження підкріплюється проявами значної інфляційної складової на ціновий фактор, коливання курсу валют, часткова втрата бізнесу, а в окремих випадках повне його припинення, суттєве порушення логістичних зв'язків з комерційними партнерами, що призвело до певного рівня дестабілізації в процедурах реалізації продукції. При цьому, в умовах воєнного стану відбулося зниження доходів населення, втрата ним робочих місць, а, як наслідок, представники підприємницького сектору відчули зниження попиту на продукцію з боку населення, котре виступало потенційним покупцем. Окреслення проблематичних аспектів розвитку представників підприємницького сектору

вказує на сучасність та актуальність обраного напрямку дослідження в сфері фінансово-економічної безпеки.

Питання проведення дієвої політики щодо формування фінансової безпеки як на макроекономічному рівні, так і на мікроекономічному рівні не залишаються без уваги наукових кіл, політиками та фахівцями практиками. Значний обсяг наукових дисертаційних та монографічних досліджень, дискусійні платформи та конференції різного рівня вказують, що тема не є новою, проте не залишає своєї актуальності в умовах сьогодення. Серед науковців, які досліджували різні проблематичні аспекти фінансової безпеки варто відмітити О. Власюк [1], М. Єрмошенко та К. Горячева [2], М. Криштанович, Я. Пушак, М. Флейчук та В. Франчук [3], Н. Прямуха, І. Цвігун, В. Білик [4] та інші. Проте, на погляд науковців динамічні зміни в суспільстві, функціонування країни в кризових умовах вказує на доцільність та необхідність посилити увагу до питань фінансової безпеки, особливо підприємницького сектору, який виступає індикатором накопичення ресурсів держави через проведені податкові платежі.

Зокрема, вивчаючи проблемні питання фінансової безпеки представників підприємницьких структур, ми вважаємо, на першому етапі варто звернутися до сутнісної складової даної понятійної категорії. На даний час серед науковців єдиної позиції щодо її трактування не існує, проте узагальнення наукових напрацювань вказало на існування ряду ключових напрямків щодо її змістовності:

- по-перше, як стан підприємства, який дозволяє забезпечити фінансову рівновагу, стабільність, платоспроможність і ліквідність у довгостроковому періоді, забезпечує достатню фінансову незалежність, задовольняє потреби підприємства у фінансових ресурсах для стійкого розширеного відтворення;
- по-друге, як захист від можливих фінансових втрат і попередження банкрутства підприємства, досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів;
- по-третє, як кількісний та якісний детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільний захист його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз.

Зазначені підходи свідчать про різне трактування понятійної категорії «фінансова безпека», проте вказують на один об'єднуючий елемент, а саме питання оцінювання фінансового стану під різним кутом зору. Ми вважаємо, в сучасних умовах доцільно розглядати фінансову безпеку мікроекономічного рівня як достатній рівень фінансового захисту підприємства від впливу дестабілізуючих факторів, з врахуванням фінансової рівноваги та незалежності в довгостроковому та середньостроковому періоді, з базовим рівнем власних фінансових ресурсів для забезпечення захисту від непередбачувальних потенційних загроз в майбутньому. Основними перевагами вказаної змістовності понятійної категорії «фінансова безпека підприємств» на наш погляд можуть бути: поєднання процедури фінансового захисту підприємства з дестабілізуючими факторами, котрі, як правило, при виникненні призведуть до зниження його величини; включення до циклу забезпечення фінансової рівноваги та незалежності не лише довгострокового, а й середньострокового періоду, що більш реалістичне в умовах воєнного стану; розгляд у сукупності з обсягом власних фінансових ресурсів з непередбачуваними потенційними загрозами.

Варто зазначити, що представники підприємницького сектору, в умовах воєнного стану, мають вирішити також проблему, який рівень фінансової безпеки на момент прийняття управлінського рішення варто прийняти як базовий. Беззаперечним є той факт, що вірне та якісне проведення оцінювання фінансового стану підприємства, встановлення рівня його фінансової стійкості (незалежності) та ліквідності створює можливість отримання реалістичного інформаційного потоку, який забезпечить обрання рівня фінансової безпеки на поточний період.

З цього приводу вітчизняні науковці Т. Кузенко, Л. Мартюшева, О. Грачов та О.Литовченко [5] пропонують розглядати такі рівні фінансової безпеки:

- по-перше, нормальний – індикатори фінансової безпеки підприємства перебувають у межах граничних значень;
- по-друге, передкризовий – якщо хоча б один з індикаторів фінансової безпеки підприємства не відповідає нормативному значенню;
- по-третє, кризовий – якщо більшість індикаторів фінансової безпеки підприємства не відповідає еталонним значенням;
- по-четверте, критичний – усі індикатори фінансової безпеки підприємства не

відповідають установленим нормативам.

Саме визначення правильного рівня фінансової безпеки призводить до прийняття більш виважених рішень, які в свою чергу, забезпечать виконання намічених критеріїв розвитку.

Узагальнюючи вищевикладене, стає зрозумілим, що в умовах воєнного стану представники підприємницького сектору мають приділяти більше уваги питанням фінансової безпеки, визначати її рівень згідно якого проводити фінансову політику стратегічного розвитку. В умовах сьогодення фінансова безпека є однією з найбільш актуальних тем досліджень, проте наукові підходи трактування її сутності як понятійної категорії суттєво різняться. В роботі запропоновано авторське бачення змістовності понятійної категорії «фінансова безпека» з позиції достатнього рівня фінансового захисту підприємства від впливу дестабілізуючих факторів, з врахуванням фінансової рівноваги та незалежності в довгостроковому та середньостроковому періоді, з базовим рівнем власних фінансових ресурсів для забезпечення захисту від непередбачувальних потенційних загроз в майбутньому.

В залежності від обраного рівня фінансової безпеки підприємству доцільно сформувати пакет фінансових критеріїв оцінювання з більш вагомих показників, які здатні сформувати інформаційну базу для прийняття управлінських фінансових рішень відповідно до зробленого вибору. Саме такий підхід сприятиме зміцненню рівня фінансової безпеки представників підприємницького сектору з огляду на сучасні реалії.

1. Власюк О. С. Актуальні проблеми фінансової безпеки України в умовах посткризової трансформації: монографія. К. : НІСД, 2014. 432 с.

2. Єрмошенко М. М., Горячева К. С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: наукова монографія. К. : Національна академія управління, 2010. 232 с.

3. Криштанович М. Ф., Пушак Я. Я., Флейчук М. І., Франчук В. І. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення: монографія. Львів : Сполом, 2020. 418 с.

4. Прямуха Н. В., Цвігун І. А., Білик В. В. Інноваційні підходи до забезпечення фінансової безпеки України: мікро- та макrorівні: монографія. Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2017. 365 с.

5. Кузенко Т. Б., Мартюшева Л. С., Грачов О. В., Литовченко О. Ю. Фінансова безпека підприємства: навч. посібник. Х. : ХНЕУ, 2010. 304 с.

УДК 334

DOI: 10.31733/17-03-2023-491-494

Зоя КАЛІНІЧЕНКО

доцент кафедри
аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук

ПРОБЛЕМИ ЗРОСТАННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ В ОБСЯГАХ УКРАЇНСЬКОГО ЕКСПОРТУ НА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК

Завдяки дії Угоди про асоціацію з ЄС за останні роки Європа для України головним є надійним партнером. Експорт продовжує нарощувати обсяги навіть під час війни.

У 2022 році після початку російського вторгнення українська економіка погіршила показники – «ВВП країни знизився на понад 30 %, експорт товарів, за даними Держмитслужби, скоротився на 35 % – до \$ 44,2 млрд» [2]. Та на сьогодні констатуємо, що обсяг експорту з України до ЄС продовжує зростати. За розрахунками по методології торгового балансу експорт товарів до Євросоюзу в 2022 році збільшився на 4,2 % за рік й досягнув \$ 28 млрд. Треба відмітити, що це більше 60 % від товарного експорту України [2].

Такий результат пояснюється підтримкою зі сторони країн Європи та тій євроінтеграційній роботі, яка, виходячи з бажання України вступити до ЄС, проводилась протягом десяти попередніх років.

Після російського вторгнення, авіасполучення України зі світом зупинилося, морські